

DERLEME MAKALE

KÜLTÜREL KİMLİK VE EĞİTİM*

Asude Bilgin^{a,*}, Aynur Oksal^b

ÖZET

Bir kişinin kimliği o'nun kendisini nasıl tanımladığı ile ilgilidir. Kimliğimiz insan olarak varlığımızın merkezidir. "Kimlik nedir?" sorusunun en basit cevabı "Sen kimsin" sorusunu cevaplama biçimidir. Kimlik kişisel ve sosyal/kültürel kimlik olarak iki kategoride ele alınabilir. Kültürel ve ulusal/bölgesel kimlik aynı kavramları karşılamaktadır. Kimlik gelişimi sırasında bireyler bu kimlik kategorilerini farklı düzeylerde geliştirebilirler. Kişisel kimlik bireyin kişisel amaçları, değerleri, fikirleri, coşku ve duyguları ile ilgilidir. Kültürel kimlik ise kişinin sosyal dünyaya ait olma biçimidir. Bu aidiyet ırk, dil, din, etnik grup ve toplumsal cinsiyet rolleriyle ilgilidir. Tüm bu değişkenler içinde din ve cinsiyet rolü en önemli iki faktör olarak belirlenmiştir. Bu durum beraberinde ayrımcılıkları, ya da farklı gruplara sempatiyi, kimi kültürel alışkanlıkları (müzik, yemek, okumak, tatil gibi...) getirir ve eğitim amacını etkiler. İnsanlar genellikle ait oldukları grubun statüsünü abartmakta ve bu durum gruplar arasında savaşa bile varabilecek sonuçlara yol açmaktadır. Öte yandan günümüzün küreselleşen, çok kültürlü dünyasında kültürler arası sınır çok daha geçirendir. İnsanlar sık sık kendi kimliklerinden tamamen farklı insan ya da gruplarla müzakere yapma durumunda kalmaktadır. Bu çalışmanın amacı kültürel kimlik ile öğrenme arasındaki ilişkiyi vurgulamaktır. Kimlik oluşumunun eğitim sürecindeki etkisi büyüktür. Bu nedenle çalışmanın eğitimin düzeyini yükseltmek için sınıftaki kültürel kimlik farklılıklarını anlama ihtiyacının gelişmesine yardımcı olacağı düşünülmüştür. Çok kültürlü bir öğretim ortamında öğrenciler kendilerini daha rahat hissedeceklerdir. Öte yandan öğretmenler kültürlerini sınıfa sürekli getirirler. Kişilikleri ve öğretim stilleri sosyal ve kültürel etkileşimlerinin eseridir. Tehlike bunun bilincinde olmamaktır. Bu nedenle öğretmen adaylarına pratik ve teorik olarak çok kültürlülük dersi verilmesi bir ihtiyaçtır.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Kişisel kimlik, Kültürel kimlik, Çok kültürlülük

* Bu makale, 29-31 Mart 2018 tarihinde Bursa'da düzenlenen 1. Uluslararası Temel Eğitim Kongresi'nde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

MAKALE HAKKINDA

Gönderim Tarihi: 26 Ekim 2017
Revize Tarihi: 7 Mayıs 2018
Kabul Tarihi: 25 Haziran 2018

DOI: 10.31805/acjes.346729

^{a,**} Sorumlu Yazar: **Asude Bilgin**, Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Görükle Kampüsü, 16059, Bursa/Türkiye,
E-Posta: abilgin@uludag.edu.tr
 <https://orcid.org/0000-0001-8153-9080>

^bUludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Görükle Kampüsü, 16059, Bursa/Türkiye,
E-Posta: aynuroksal@yahoo.com
 <https://orcid.org/0000-0002-3569-1871>

E-ISSN: 2602-3342
Copyright © ACJES

REVIEW ARTICLE

CULTURAL IDENTITY AND EDUCATION*

Asude Bilgin^{a,*}, Aynur Oksal^b

ABSTRACT

A person's identity is how the person defines who he or she is. Our identity is the core of us as human beings. Identity may be termed as social/cultural and personal. Cultural and national/regional identities can stand for the same concepts. During identity formations individuals can develop these categories of identity at different levels. Personal identity is related to one person's personal goals, values, ideas, emotions, and feelings. Cultural identity is related to the sense of belonging to the social world. It is related to one's race, religion, ethnic group, social gender role. Within all these variables religion and social gender roles are found to be the two most important ones. This situation is accompanied by discrimination or sympathy for some groups, some cultural habits, (listening music, reading or making holidays...) and the purpose of education is also affected. People generally exaggerate the status of the group to which they belong and this situation even cause to war between groups. That is why the effect of cultural identity on education can be high. On the other hand, in today's globalized, multicultural world, cross-cultural boundaries are much more prevalent. People often have to negotiate with people or groups that are completely different from their identities. The aim of this study is to emphasize the relationship between cultural identity and learning. This will help to develop a basis to understand if there is a need to understand cultural identity differences in classes to increase the level of the education. Teachers can help students feel comfortable with their cultural identity and help them in their learning by using a multicultural teaching approach. At the other side teachers continually bring their culture into the class. They bring their personalities and teaching styles that are shaped by social and cultural interactions. The danger is being unaware of this. As a result it is a necessity to give a multicultural education course both theoretic and practical for all student teachers.

83

Keywords: Identity, Personal Identity, Cultural Identity, Multiculturalism

* This article is the extended version of the paper presented at the 1st International Primary Education Congress which be held on 29-31 May 2018 in Bursa.

ARTICLE INFO

Received: 26 October 2017
Revised: 7 May 2018
Accepted: 25 June 2018

DOI: 10.31805/acjes.346729

^{a,**} Corresponding Author: **Asude Bilgin**, Uludağ University, Faculty of Education, Department of Elementary Education, Gorukle Campuss, 16059, Bursa/Turkey.
E-Mail: abilgin@uludag.edu.tr
 <https://orcid.org/0000-0001-8153-9080>

^bUludağ University, Faculty of Education, Department of Elementary Education, Gorukle Campuss, 16059, Bursa/Turkey.
E-Mail: aynurksal@yahoo.com
 <https://orcid.org/0000-0002-3569-1871>

E-ISSN: 2602-3342
Copyright © ACJES

Giriş

Oxford İngilizce sözlüğünde (1989) “kimlik” şöyle tanımlanmıştır: “Bir kişi ya da bir ‘şey’in tüm zaman ve tüm koşullarda aynı olması; bir kişi ya da şey’in başka birisi ya da başka bir şey olmaması durumu veya gerçeği; bireysellik, kişilik.”

Kişisel aynı oluşluk ya da başka bir deyişle kişinin kendine has özelliklerinin bütünlüğü ve sürekliliği bu konuyla ilgili tüm klasik tanımlarda vurgulanmaktadır (Erikson, 1968). Kendini bilme ve kendini süreklilik içinde bütün bir varlık olarak algılamak öznel iyi oluş için de temel kabul edilmektedir. Böylece insan dünyadaki varlığını daha anlamlı biçimde sürdürür (Erikson, 1968). Ancak kimlik kavramı kendine özgü olma (biriciklik) ve aynılık vurgusunu kuvvetli biçimde yapsa da Martin’e göre bir kimlik asla yalıtılmış biçimde tanımlanamaz. O’nu daima diğer kimliklerle kıyaslayarak ele alırız (Martin 1995, s. 6, aktaran İnaç ve Ünal, 2013). Bir başka ifadeyle kimlik varoluşun ve ait oluşluğun tanımıdır. Kimliğin iki boyutu vardır: Tanımlayıcı ve tanımlanan. (Eralp 1997, s. 19, aktaran İnaç ve Ünal, 2013) Birey kendisini “ben” olarak tanımlarken, toplum onu bir diğeri olarak tanımlamaktadır (İnaç ve Ünal, 2013).

Birey doğduğu andan itibaren yaşantısındaki önemli diğer kişiler tarafından bakılır, korunur, ilgilenilir ve eğitilir. Dolayısıyla kimlik aileden başlayarak, arkadaşlar, dini inançlar, kültür, tarih, geleneklerle yoğrulan toplumsal yaşantı ile biçimlenir. Kimliğimiz hakkındaki düşüncelerimiz de büyük ölçüde diğerlerinin bizim hakkımızdaki düşüncelerinin bir yansımasıdır (Browne, 2012).

Günümüzde kullandığımız biçimde “kimlik” kavramı temel olarak psikolog Erik Erikson’un 1950’lerdeki çalışması ile ortaya çıkmıştır. Erikson’un bu kavram üzerindeki vurgusu kimliğin gelişimsel bir süreç sonucu oluştuğuna dikkat çekmek ve gelişim sürecinde yaşananların bu oluşuma etkisinin altını çizmek içindir.

Erikson’un bu konuyu kuramının temel taşı olarak ele almasının ardında aslında hemen her kuramcı ya da sanatçıda olduğu gibi kendi biyografik öyküsü yatar (Fearon, 1999):

Erik Erikson 1902 yılında 15 Haziran’da Almanya’nın Frankfurt kentinde dünyaya geldi. Bilinen yaşam öyküsünde Erikson’un anne ve babası o daha dünyaya gelmeden boşanmıştır. Ancak saklanan gerçek Erikson’un annesinin evlilik dışı bir birliktelikten dünyaya gelmiş olmasıdır.

Erikson’un biyolojik babası hakkında Danimarkalı bir erkek olduğu dışında bir şey bilinmemektedir. Erikson ölene dek biyolojik babasıyla karşılaşmamıştır. Kopenhag’ta yaşayan Yahudi bir ailenin kızı olan Karla Abrahamsen hamile olduğunu anlayınca Frankfurt’a gitti ve çocuğunu dünyaya getirdi. Çocuğunun pediatriği olan Dr. Theodor Homberger ile evlenerek Erikson’un yasal kocasının soyadını almasını sağladı.

Homberger’in biyolojik babası olmadığı gerçeği Erikson’dan yıllarca saklandı. Gerçeği öğrendiğinde ise “kim” olduğu ile ilgili karmaşık duygular yaşamaya başladı. Çocukluk yaşlarında yaşadığı bu deneyim kimlik oluşumuna yönelik ilgisini harekete geçirdi. Sonraları bir çocuk olarak «kim” olduğu ve hangi gruba ait olduğu ile ilgili sık sık tam cevaplayamadığı sorularla başbaşa kaldığını anlatacaktı. Kimlik kavramı ile ilgisi okul deneyimleri ile de devam etti. Devam ettiği Yahudi okulunda uzun boylu, mavi gözlü, sarışın bir başka ifadeyle tam bir Danimarkalı gibi görüldüğü için alay edildi. Zira diğerlerinden farklıydı. Öte yandan Alman okulunda da Yahudi olduğu gerekçesiyle dışlandı. Böylece Erikson’un “kimlik krizi” kavramı sözlüklerde yerini aldı:

“Sarsıcı ve hızlı değişen koşullarda büyümenin sonucu olarak genellikle ergenlikte yaşanan kişinin kendisi hakkındaki duygularından, özellikle de kişilik özellikleri, amaçları, kökeninden emin olmama durumudur” (Fearon, 1999).

Bu tanım kimlik olgusunun kültürle ne denli bütünleşmiş olduğuna işaret etmektedir.

“Kimlik nedir?” sorusunun en basit cevabı şu olabilir: “Birisinin ‘Sen kimsin?’ Sorusuna verdiği ce-

vaptır”. Bir diğer ifadeyle “Kişinin kendisini tanımlama biçimidir.” Fromm’a göre ise kimlik sosyal boyutu da içine alarak “diğer kişi ya da gruplarla özdeşleşme yolu ile elde edilen birey olma duygusu” olarak tanımlanmıştır (Fromm 1955, s. 134, aktaran İnaç, 2012). Şu halde kimlik sosyal ve kişisel kimlik olarak iki boyutta ele alınmaktadır. Kültürel, ulusal, etnik veya yöresel kimlikler de sosyal kimlik sınıfındadır.

Schnell’e göre (1990) kültürel veya etnik kimliğin 80 göstergesi vardır. Bu göstergelerden kimileri şöyledir:

- Dil kullanımı ve dil ustalığı;
- Dini mezhep ve dini uygulamalar;
- Belli bir etnik gruba öznel bağlılık;
- Ayrımcılık algısı;
- Baskın ve yabancı etnik gruplarla temaslar;
- Etnik birleşme arzusu;
- Farklı uluslara duyulan sempati;
- Eğitim amaçları;
- Cinsiyet rolü yönelimleri;
- Kültürel alışkanlıklar (müzik, video, gazete, dergiler);
- Ulusal veya dini bayramlara katılım.

Kültürel/etnik kimliğin tüm göstergeleri arasında en önemli bulunan değişkenler din ve cinsiyet rolü yönelimleri olarak belirtilmektedir.

Skandrani ve arkadaşları (2011) çalışmalarında dini ve kültürel pratikleri (dil, bayramlar v.b.) iki bağımsız değişken olarak ele almışlardır. Tunus, Fas ve Cezayir’de gerçekleştirilen araştırmada bu değişkenler birbirleri ile ilişkili bulunmuşlardır. Örneğin bir Mağribi kültürel kimliğinin tümünü Müslüman olmakla bütünlemektedir. Yani “Ben bir mağribiyim ve Müslümanım.” ifadesi kimliğini bütünleyen parçaları oluşturmaktadır.

Öte yandan Watzlawik “Ben bir Almanım” olarak ifade ettiği ulusal ve kültürel kimliğinin dini inancı ile hiçbir şekilde alakalı olmadığını, ancak belki başka bir ülkede doğsaydı kendisi ile ilgili algısının içinde yaşadığı sosyokültürel çevreden bağımsız olamayacağını dile getirmektedir. (Watzlawik, 2012). Örneğin ortaçağda dini kimlik çok etkileyen yavaş yavaş ulusal kimlik ön plana çıkmış ve önemi artmıştır.

Watzlawik kültür ve din bağlantısına örnek olarak yaşadığı bir olayı aktarmaktadır:

Araştırmacı İsrail’e yaptığı bir ziyarette “Yahudi Ulusal Ormanı (Jewish National Forest)” yazan bir milli park görmüş ve kendisini gezdirenlere. “Bir ormanın dini olabilir mi? İsrail Ulusal Ormanı yazsanız daha iyi olmaz mıydı?” demiştir. Ancak konuşmalar sırasında İsraililer “Yahudi-Jewish” ifadesinin dini bir kökeni ifade etmediğini aynı zamanda yöresel, etnik, kültürel kökenlerle de ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Aslında, bu kelime-Jews Latin dilinden bir kelime Judaea’dan gelmektedir. Jewish-Yahudi kelimesi de “Judaea’lı” anlamındadır ve aslında tamamen yer tanımlıdır. Bu örnek ulusal, etnik/kültürel ve dini kimliklerin nasıl iç içe geçmiş olduğuna işaret etmektedir.

Durkheim (1895) bireyi tanımlamada kültürün önemine dikkat çeken ilk düşünürlerden birisidir. Gerçekten de son derece kişisel görünen davranışlar bile en azından bir yere kadar daha geniş toplumsal değişkenlerle açıklanmaktadır (aktaran Osborne ve Sablonniere, 2014).

Sosyal bilimlerin hepsinde kültür bireyin kimliğini oluşturmada kritik öneme sahip olarak görülmektedir. Kültür dünyada nasıl bir insan olacağımıza ilişkin içgörü sağlar. İyi bir yaşam nedir, amaçlarımız neler olmalıdır diğerleriyle nasıl iletişim kurmalıyız sorularını cevaplamızı sağlar (Oyserman, Kimmelmeier ve Coon, 2002, aktaran Osborne ve Sablonniere, 2014). Kültür insanın kendini düşünmesi ve kendini insan olarak tanımlamasıdır. Kültürel kimlik gelenekleri, tarihi ve tinsel değerleri içerir. Ama kültürel değerler sadece gelenekçi ve eskiye dönük değildir. Bu değerlerin kökü eskiye dayanır ama günün yaşam koşulları içinde bir dinamizmi ve yaratıcılığı vardır.

Yüzyıllar boyu yok olmaya karşı direnen toplumlar güçlerini kültürel kimliklerinden almışlardır. Kültürel kimlik, hem bireyin kişiliğindedir hem de toplumsallığındadır. İnsanlara çoğu kez bu kimlikleri yön

verir. Kültürel kimlik dinamik bir süreçtir, insanlar hem kimliklerini korur hem de toplumun koşullarındaki değişikliğe uyarlar.

Ulusal bir kültür kimliği içinde azınlıkların, etnik grupların, farklı sosyal sınıfların kendi kültürel kimlikleri vardır. Ulusal kültürlerle o toplumu oluşturan toplulukların kültür kimlikleri arasında etkileşimler olur. Bu kültürler bir arada yaşar ve ulusal kültür kimliğine zenginlik kazandırır. Bir ülkede kültürel kimliklerin varlığını tanımak gerekir. Bunları görmezlikten gelmek sosyal patlamalara ve bunalımlara yol açar.

Günümüz dünyası hızla küreselleşmekte ve çokkültürlü olmaktadır. Kültürlerarası sınırlar çok daha fazla geçirgendir. İnsanlar iş yaşamlarında, sokakta ve medyada sık sık farklı kültürlerle ait, bazen de kendilerinininkiyle tamamen çelişen değerler, normlar ve davranışlarla karşılaşmaktadır (Ashmore, Deaux ve McLaughlin-Volpe, 2004). Bu doğrultuda kültürü bireyin kimliğine etki eden ayrı ve homogen bir varlık olarak ele almak anlamlı değildir. (Heine, 2008, aktaran Osborne ve Sablonniere, 2014). Kültürel kimlik artık bireyin belli bir grupta özdeşleşmesinden çok daha karmaşıktır.

Kültürel kimlik iki kategoriye ayrılabilir: Verilmiş ve kazanılmış. Aile, etnik grup, topluluk, ulus, uygarlık 'verilmiş' kimliklerdir. Bunlar birey doğduğunda oradadır ve toplumsallaşma süreci boyunca kimlik oluşumunu biçimlendirirler. Özgür irade ile seçilen kültürel kimlikler ise 'kazanılmış' kimliklerdir (Yurdusev 1997, aktaran Inac, 2012).

Kişisel kimliğin netleşmesinin psikolojik iyi oluş için önemli olduğu teorik ve ampirik olarak bir çok çalışmada vurgulanmaktadır. Kişinin kültürel kimliği hakkında net bir anlayışa sahip olması kişisel kimliğini de berrak biçimde oluşturmasını sağlayacaktır. Bu da kuşkusuz psikolojik sağlığın temel koşuludur (Baumgardner, 1990; Campbell vd., 1996; Erikson, 1968; Stinson, Wood ve Doxey, 2008). Kanada'da yaşayan İngilizce konuşanlar, Fransızca konuşanlar, Çinliler, Amerikalılar ve hatta yerli Kanadalılar gibi farklı kültürel gruplarla gerçekleştirilen bir çalışma, kişinin kültürel kimliğini net biçimde tanıyıp kabullenmesinin kişisel kimliği ile olumlu yönde ilişkili bulunduğunu ortaya koymuştur (Osborne ve Sablonniere, 2014).

Öte yandan Avustralya'da yaşayan yerliler olan Aborjinler kişisel kimliklerini yapılandırmada kullanacakları kültürlerine ilişkin normları, değerleri ve davranışları yitirmiş ve bu anlamda belirsizliklerle kalmışlardır. Ratner (1996), görüşme ve gözlemleri sonucunda Vancouver'da Aborjin gençlerin evsizlik, madde bağımlılığı, suç ve fahişelik gibi sorunlarla yaşadığını bildirmiştir.

O halde kişinin kültürel kimliğinin, kişisel kimliğinin çok temel bir parçası olduğunu söyleyebiliriz. Net bir kültürel kimlik kişiyi varoluş kaygısından koruyarak yaşamına anlam katmasını ve kişiliğini geliştirmesini sağlar (Usborn ve Taylor, 2010). Erikson'un dediği gibi kimlik, limitsiz bir dünyada, çok çeşitli olasılıklarla dolu bir denizde bir çapa görevi görür. Bu nedenle Erikson kimliği kuramının temel taşı olarak ortaya koymuştur.

Kültürel Kimlik ve Eğitim İlişkisi

Her öğrenci sınıfa onu kendine özgü kılan ve akademik başarısını etkileyecek olan bir dizi karakteristik özellik ve davranış seti ile gelir. Banks ve Banks'ın (2005) belirttiği gibi "Davranış grup normları tarafından belirlenir. Grup bireylere adapte olacakları davranış örüntüleri sunar." Öğrenciler de ait olma ihtiyaçlarını karşılamak için gruplarla özdeşleşmek isterler. Öğrenciler gruplara yönelirken ırk, sosyal sınıf, etnik grup, din, yöre gibi değişkenlerin etkisinde kalacaktır. Campbell (2004) tüm yaşlardaki öğrencilerin gruplara ait olma yönünde güçlü bir ihtiyaç duyduklarını, çünkü grupların güdülenme kaynağı sağladığını söylemiştir.

Kuşkusuz öğrencinin kendisi hakkındaki olumlu algısı akademik başarısına olumlu etki edecektir. Bu durum öğretmenlerin öğrencilerinin sadece akademik değil çok çeşitli sosyal ihtiyaçlarına da yönelmesi gereğini vurgulamaktadır (Bennett, 2003). Öğretmenler öğrencilerini kültürel varlıklar olarak görmeli, farklılıkları kucaklamalı ve onların kültürel kimliklerini dikkate almalıdır. Böylece onlar için hoşgörülü, farklılıklara saygılı bir model ortam yaratılmış olacaktır.

Bir çalışmada öğrencilerin kültürel kimliklerinin 12 kültürel değişken tarafından etkilendiği rapor edilmiştir (Cushner, McClelland ve Safford, 2000). Bunlar:

- Etnik grup/ulus
- Sosyal sınıf
- Cinsiyet/cinsel yönelim
- Sağlık
- Yaş
- Coğrafi bölge
- Din
- Sosyal statü
- Dil
- Engelsizlik/engellilik
- Irk olarak kaydedilmiştir.

Öğrenciler bu kimlikleri bir kültür içinde ve kültürel araçlar yoluyla geliştirirler. Kültürel kimliklerini projeler yoluyla keşfedebilir, kültürel miraslarına odaklanabilir ve paylaşabilirler. Öğretmen aktif olarak değişik derslerde öğrencilerin kültürel deneyimlerinden yararlanabilir. Böylece öğrenci kendini sınıfta kabul edilmiş hissedecektir (Campbell 2004).

Her etkileşimde olduğu gibi öğretmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci etkileşimi de ihtiyaçların karşılanması üzerine kuruludur. Sınıfının kültürel dinamiğini kavramış bir öğretmenin sınıfında öğrenciler, anlaşılacaklarını düşünerek hem öğretmenleriyle hem de birbirleriyle daha sağlıklı iletişim kurabilirler.

Sonuç

Oxford İngilizce Sözlüğü (The Oxford English Dictionary) çokkültürlülüğü “çokkültürlü bir toplumun yapısı” ve “kültürel grupların farklılıklarının dikkate alındığı ve desteklediği politika veya süreçler” olarak tanımlamaktadır. Bir toplumu oluşturan bireylerin ve grupların dil, din, ırk, tarih, coğrafya açısından farklı kökenlerden gelmesine dayanan çok kültürlülük, tek bir siyasal birim halinde ve ortak sınırlar içinde yaşayan toplumlarda söz konusudur (Kongar, 1997).

Çokkültürlü eğitim ise farklı kültürel art alanlardan gelen öğrencilerin tarihlerini, yazılı metinlerini, değerlerini, inançlarını ve bakış açılarını dikkate alan eğitim veya öğretme ortamını tanımlamaktadır. Sınıf düzeyinde öğretmenler dersleri sınıftaki kültürel çeşitliliğe göre biçimlendirebilirler. Kültürel çeşitlilik en geniş anlamda ırk, etnik grup, milliyet, dil, din, sosyo-ekonomik sınıf, cinsiyet, cinsel yönelim, özel ihtiyaçlarla ilgilidir. Çokkültürlü eğitim kültürel bilgiyi, deneyimleri, dayanak noktalarını ve performans biçimlerini kullanarak öğrencilerin daha ilgili ve dolayısıyla daha etkin olacağı bir öğrenme ortamı oluşturmaktır (Gay, 2000). Öğretmenler çokkültürlü eğitim aracılığıyla öğrencilerinin kendilerini rahat hissetmelerini ve böylece daha çok güdülenmelerini sağlayabilir (Campbell, 2004). Kuşkusuz çokkültürlü eğitim öğretmenin öğrencilerini bireysel olarak tanıması, öğrenen merkezli olması, eğitim ortamını onların ilgilerine göre yapılandırması, öğrencilerinin yeteneklerinin farkında olması ile mümkündür. Çokkültürlü eğitim Bennett'e göre (2003) üç temel ilkeye sahiptir. Bu eğitim sonunda:

- Öğrencilerin başarısı artmalıdır.
- Öğrenciler kültürel farkındalıklarını arttırmalıdır.
- Öğrencilerin hoşgörülü olma, empatik olma ve eleştirel düşünme nitelikleri gelişmelidir.

Kültürel çeşitliliği yaratan sadece öğrenciler değildir. Öğretmenler de kendi kültürlerini sınıfa taşırlar. En basitinden “İyi bir öğretmen nedir ve nasıl davranır?” sorusunun cevabı bile öğretmenin kişisel ve kültürel kimliğinin etkisi altındadır ve onun öğretme stilini, ilişkilerinin biçimini etkiler. Öğretmenler kendi kültürlerini sürekli olarak ifade ederler. Öğretmenler öğretme etkinlikleri, öğrencileriyle ilişkileri ve kendi kimlikleri ile ilgili algılarının öğrencilerinin akademik başarısını ve sosyalleşmesini etkileyeceklerinin bilincinde olmalıdır. Tehlikeli olan ise bunun genellikle farkında olmamalarıdır.

Öğretmenler bu durumun farkında olmayabilir, çünkü tercihler, düşünceler, inançlar, değerler, davranış ve eğitim hakkındaki beklentiler artık o'nun bir parçasıdır. Daha da ötesi bunlar bireysel seçimler olmaktan çok kültürel art alanlarının etkisi altındadır. Kültürel sorumluluk öğretmenlerin kendi kültürel değerlerinden haberdar olmasını ve bunların öğretme deneyimlerini nasıl etkilediğini anlamaya çalışmasını gerektirir.

Çokkültürlü biçimde oluşturulmuş ortak kültürü yaşatmanın en iyi yolu, çokkültürlü yönelimlere sahip bir eğitim sistemidir. Çokkültürlü eğitim, öğrencileri farklı iyi yaşam görüşlerine, inanç sistemlerine ve farklı tanıdık deneyimleri kavramlaştırma biçimlerine açmalı, diğer kültürlerin ruhlarına girmelerini, dünyayı onların açısından görmelerini, güçlerini ve zaaflarını kavramalarını sağlamalıdır. Akademik başarıyı arttırmak için öğretmenler çocukların kültürel kimliklerine duyarlı olmalı ve onların kültürel katkılarda bulunabilecekleri öğrenme ortamları hazırlamaya özen göstermelidir.

Eğitim öğrencilerin kavrama, bağımsız düşünme, inceleme ve eleştiri güçlerini geliştirirken, anlayış, hayal gücü, kendini ötekilerin yerine koyarak onlarla beraber ve onlar için hissetme becerisi, kendini diğerlerinin bakış açısından görme isteği ve onları duyarlılık ve anlayışla dinleme yeteneği gibi daha yumuşak ve daha az saldırgan becerileri de geliştirmelidir. Unutulmamalıdır ki öğrenciler etnik ve kültürel toplulukların üyesi, politik toplulukların vatandaşı ve insanlığın üyesidir.

Kaynakça

- Ashmore, R.D., Deaux K., & McLaughlin-Volpe T. (2004). An organizing framework for collective identity: articulation and significance of multidimensionality. *Psychol Bull*, 130(1), 80-114.
- Banks, J. A., & C. A. McGee Banks. (2005). *Multicultural education: Issues and perspectives*. New York: Wiley.
- Baumgardner, A. H. (1990). To know oneself is to like oneself: Self-certainty and self-affect. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58, 1062–1072.
- Bennett, C. I. (2003). *Comprehensive multicultural education: Theory and practice*. Boston: Allyn and Bacon.
- Browne II, J. R. (2012). *Walking the equity talk: A guide for culturally courageous leadership in school communities*. Corwin Press.
- Campbell, J. D., Trapnell, P. D., Heine, S. J., Katz, I. M., Lavalley, L. F., & Lehman, D. R. (1996). Self-concept clarity: Measurement, personality correlates, and cultural boundaries. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70, 141–156.
- Cushner, K., A. McClelland, & P. Safford. (2000). *Human diversity in education: An integrative approach*. Boston: McGraw-Hill.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis*. New York: Norton.
- Fearon, J. D. (1999), *What is Identity (as we now use the word?)*. Stanford University, November 1999.
- Gay, G. 2000. *Culturally responsive teaching: Theory, research, and practice*. New York: Teachers College Press.
- Inac, H. (2012), Transformation of Arabic Identity During the Arabic Spring, This article was presented at II. Arab- Turkish Social Sciences Congress, March 17-19, 2012, Cairo.
- Inac, H., & Unal, F. (2013). the construction of national identity in modern times: Theoretical perspective. *International Journal of Humanities and Social Science*, 3(11), 223-232.
- Kongar, E. (1997). Küreselleşme ve kültürel farklılıklar çerçevesinde ulusal kültür. 07 Nisan 2018 tarihinde www.kongar.org adresinden erişildi.
- Oxford dictionary of English (1998). Oxford dictionary of English. Oxford: Oxford University Press.
- Ratner, C. (1996). Activity as a key concept for cultural psychology. *Culture and Psychology*, 2(4) , 407-434.

- Schnell, R. (1990), Dimensionen ethnischer Identität [Dimensions of ethnic identity].In H. Esser, and J. Friedrichs (Eds.),*Generation und Identität: Theoretische und empirische Beiträge zur Migrationssoziologie [Generation and identity: Theoretical and empirical contributions to the sociology of migration]* (pp. 25–42). Opladen, Germany:Westdeutscher Verlag.
- Schwartz, Seth J. (2005), A new identity for identity research: Recommendations for expanding and refocusing the identity literature. *Journal of Adolescent Research*, 20(3), 293-308.
- Skandrani, S., Taleb, O., & Moro, M. -R., (2011), Transnational practices, intergenerational relations and identity construction in a migratory context: The case of young women of Maghrebine origin in France. *Culture and Psychology*, 18(1), 76-98.
- Stinson, D.A., Wood, J.V., & Doxey, J.R.(2008). In search of clarity: self-esteem and domains of confidence and confusion. *Personality & Social Psychology Bulletin*, 34(11), 1541-55.
- Usborne, E., & Taylor, D.M. (2010), The role of cultural identity clarity for self-concept clarity, self-esteem, and subjective well-being. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 36(7), 883 –897.
- Usborne, E., & de la Sablonnière R. (2014), Understanding my culture means understanding myself: The function of cultural identity clarity for personal identity clarity and personal psychological well-being, *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 44(4), 436–458.
- Watzlawik, M. (2012). Cultural identity markers and identity as a whole: Some alternative solutions. *Culture and Psychology*,18(2), 253-260.